

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420308318
AA43-0220-20/4

LĒMUMS

Rīgā

2020.gada 11.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Roze Paegle,
tiesnese Irina Kaļiņina un tiesnese Margarita Osmane,

atklātā tiesas sēdē izskatot administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA "SS" pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2018.gada 30.oktobra lēmuma Nr.30.1-22.11/4943 atcelšanu, sakarā ar SIA "SS" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 21.maija spriedumu,

konstatēja

I

Lietas faktisko apstākļu izklāsts

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu kontroles pārvaldes direktora 2018.gada 28.augusta informācijas pieprasījumu Nr.30.3-23.32/31060 (turpmāk – Informācijas pieprasījums) pieteicējai SIA "SS", pamatojoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.panta sesto daļu, lūgts atjaunot Valsts ieņēmumu dienestam piekļuvi portālā www.ss.com publicētajos sludinājumos norādītajai informācijai par tālruņa numuriem un transportlīdzekļu šasijas numuriem, kā arī līdz 2018.gada 3.septembrim sniegt informāciju par laika periodā no 2018.gada 14.jūlija līdz 31.augustam publicētajiem sludinājumiem portāla sadaļā “Vieglie auto”. Informāciju lūgts iesniegt elektroniski formātā, kurā ir iespējama datu filtrēšana vai atlase. Datnē lūgts iekļaut šādu informāciju: saite uz

sludinājumu, sludinājuma teksts, transportlīdzekļa marka, modelis, šasijas numurs, cena, pārdevēja tālruņa numuri. Gadījumā, ja piekļuvi nav iespējams atjaunot, lūgts informēt par icmeslu, kā arī lūgts līdz katra mēneša 3.datumam sniegt informāciju par iepriekšējā mēnesī publicētajiem sludinājumiem, iekļaujot iepriekš minēto informāciju (*lietas 30.lapa*).

[2] Nepiekrītot Informācijas pieprasījumam, pieteicēja SIA "SS" vērsās ar sūdzību pie Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora pienākumu izpildītājas.

Sūdzībā pieteicēja SIA "SS" ir norādījusi turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Pieteicēja SIA "SS" Informācijas pieprasījumu uzskata par nelabvēlīgu administratīvo aktu. Valsts ieņēmumu dienests Informācijas pieprasījumu pamato ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sesto daļu, taču minētā tiesību norma neprecizē sniedzamās informācijas apjomu.

[2.2] Pieteicēja SIA "SS" uzskata, ka Valsts ieņēmumu dienesta informācijas pieprasījuma apjoms neatbilst samērīguma principam attiecībā pret SIA "SS", kā arī personas datu apstrādes minimālisma principam attiecībā pret trešajām personām.

Pieteicēja atsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regulu (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk – Vispārīgā datu aizsardzības regula).

[2.3] Ar Informācijas pieprasījumu pieprasītā informācija ir personas dati Vispārīgās datu aizsardzības regulas 4.panta 1.punkta izpratnē. Savukārt Valsts ieņēmumu dienests ir uzskatāms par pārzini Vispārīgās datu aizsardzības regulas 4.panta 7.punkta izpratnē.

Pieteicēja atsaucas arī uz Vispārīgās datu aizsardzības regulas preambulas 26.punktu.

[2.4] Samērīguma princips attiecībā uz pieprasāmo personas datu apjomu nostiprināts Vispārīgās datu aizsardzības regulas preambulas 31.punktā. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmajā daļā cita starpā ir noteikts, ka valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

[2.5] Valsts ieņēmumu dienesta Informācijas pieprasījums attiecas uz ievērojamu skaitu sludinājumu, nenorādot konkrētus lietotājus vai personas, pret kurām būtu uzsākta kāda pārbaude nodokļu jomā. Līdz ar to nav zināms ne konkrēts personu loks, ne arī iecerētās informācijas apstrādes mērķis un apjoms. Informācijas pieprasījumā norādītā pienākuma izpildei nav norādīts beigu termiņš. Tas nozīmē, ka Informācijas pieprasījums ir beztermiņa, tas attiecas uz pilnīgi visiem sludinājumiem sadaļā "Vieglie auto".

[3] Izskatot pieteicējas SIA "SS" iesniegto sūdzību (*lietas 31.-37.lapa*), Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores pienākumu izpildītāja to noraidīja ar 2018.gada 30.oktobra lēmumu Nr.30.1-22.11/4943 (turpmāk – Lēmums) (*lietas 15.-29.lapa*), bet Informācijas pieprasījumu atstāja negrozītu.

Augstāka iestāde Lēmuma pamatojumā ir norādījusi turpmāk minētos apsvērumus.

[3.1] Valsts ieņēmumu dienests atsaucas uz likuma "Par Valsts ieņēmumu dienestu" 2.panta 1. un 6.punktā (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*) noteikto, ka Valsts ieņēmumu dienesta galvenie uzdevumi ir arī nodrošināt Valsts ieņēmumu dienesta administrēto valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas teritorijā un uz muitas robežas, kā arī nodokļu, nodevu un citu obligāto maksājumu iekasēšanu Eiropas Savienības budžetam, un likumos un Ministru kabineta noteikumos noteiktajā kārtībā reģistrēt un uzskaitīt nodokļu maksātājus un kontrolēt reģistrācijas dokumentu atbilstību likumu prasībām un faktiskajam stāvoklim.

Atbilstoši minētā likuma 8.panta 1. un 8.punktam (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*) Valsts ieņēmumu dienesta uzdevumi nodokļu (nodevu) administrēšanā ir noteikti likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18.pantā, bet papildus tiem Valsts ieņēmumu dienests uzskaita un reģistrē nodokļu maksātājus un ar nodokļiem apliekamos objektus, kā arī, lai izpildītu noteiktos uzdevumus, seko jebkuru juridisko un fizisko personu saimnieciskajai un finansiālajai darbībai.

Valsts ieņēmumu dienests atsaucas arī uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 2., 3. un 4.punktu (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*), kur noteikts, ka nodokļu administrācijas pienākumos ir nodrošināt, lai šo likumu un citu nodokļu (nodevu) likumus ievēro gan nodokļu maksātāji, gan nodokļu administrācija. Valsts ieņēmumu dienests kontrolē nodokļu, nodevu, kā arī citu valsts noteikto maksājumu aprēķināšanas un maksāšanas pareizību, kontrolē nodokļu (nodevu) un citu valsts noteikto maksājumu parādus, kā arī piemēro sankcijas nodokļu (nodevu) likumu pārkāpējiem, pamatojoties uz likumiem un Ministru kabineta noteikumiem.

Ievērojot minēto, nodokļu administrācijai likumā ir noteikts pienākums, kontrolējot nodokļu, nodevu, kā arī citu valsts noteikto maksājumu aprēķināšanas un maksāšanas pareizību, sekot jebkuru fizisko un juridisko personu saimnieciskajai un finansiālajai darbībai, lai nodrošinātu Valsts ieņēmumu dienesta administrēto valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas un Eiropas Savienības budžetā. Savlaicīga nodokļu iekasēšana ir visas sabiedrības interesēs.

[3.2] Lai izpildītu Valsts ieņēmumu dienesta funkcijas, likuma "Par Valsts ieņēmumu dienestu" 10.panta pirmās daļas 5.punktā ir definētas nodokļu administrācijas amatpersonu tiesības, pildot dienesta pienākumus nodokļu administrēšanā, pieprasīt uzrādīt dokumentu oriģinālus un saņemt no komersantiem, iestādēm, organizācijām, pašvaldībām, finanšu iestādēm un kredītiestādēm dokumentu atvasinājumus ar nodokli apliekamā objekta (ieņēmumu) uzskaiti un reģistrācijai vai nodokļu un nodevu pārbaudei, kā arī saņemt no fiziskajām personām nepieciešamās izziņas un dokumentu atvasinājumus, kas liecina par pārbaudāmās juridiskās vai fiziskās personas nodokļu saistībām un maksājumiem, mantu un ieņēmumiem, kā arī pieprasīt un saņemt attiecīgus paskaidrojumus.

Savukārt atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sestajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*) interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojuma sniedzējam ir pienākums pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma sniegt tā rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri, izmantojot interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojumus, izvietojusi sludinājumus, un par to izvietotajiem sludinājumiem.

Pamatojoties uz minētajām tiesību normām, Valsts ieņēmumu dienests uzskata, ka Informācijas pieprasījums ir tiesisks un ka pieteicējam ir pienākums to izpildīt.

[3.3] Saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likuma (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*) 25.panta pirmajā daļā noteikto datu apstrāde ir atļauta, ja ir vismaz viens no Vispārīgās datu aizsardzības regulas 6.panta 1.punktā noteiktajiem pamatiem. Vispārīgās datu aizsardzības regulas 6.panta 2. un 3.punkta prasības attiecībā uz datu apstrādi, kas veicama, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu, uzdevumu, ko pārzinis veic sabiedrības interesēs, vai lai pārzinis varētu īstenot tam likumīgi piešķirtas oficiālās pilnvaras, ir noteiktas attiecīgo jomu regulējošajos normatīvajos aktos.

Valsts ieņēmumu dienests piekrīt pieteicējas argumentam, ka Informācijas pieprasījums ir administratīvais akts, taču Valsts ieņēmumu dienesta ieskatā Informācijas pieprasījums atbilst normatīvo aktu prasībām, jo, veicot datu apstrādi, nodokļu administrācija īsteno nodokļu administrācijai likumā noteiktās pilnvaras.

Pieteicēja SIA "SS" ir viens no lielākajiem interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojuma sniedzējiem Latvijā. Informācijas pieprasījums ir steidzams, atteikšanās sniegt Informācijas pieprasījumā norādīto informāciju rada draudus sabiedriskajai kārtībai, jo tādējādi pieteicēja SIA "SS" ierobežo nodokļu administrācijas iespējas iekasēt nodokļus un rada labvēlīgus apstākļus negodprātīgām personām, kuras izvairās no nodokļu nomaksas, slēpj darījumus.

Valsts ieņēmumu dienestam nav iespēju iegūt Informācijas pieprasījumā minēto informāciju ar citiem līdzekļiem.

Pieteicēja SIA "SS" var izpildīt Informācijas pieprasījumu, atjaunojot Valsts ieņēmumu dienestam piekļuvi portālā *www.ss.com* publicētajos sludinājumos norādītajai informācijai par personu tālruņa numuriem un transportlīdzekļu šasijas numuriem.

Pēc Informācijas pieprasījumā norādītās informācijas saņemšanas Valsts ieņēmumu dienests nepieciešamības gadījumā veiks attiecīgus nodokļu administrēšanas pasākumus.

[3.4] Atbilstoši likuma "Par nodokļiem un nodevām" (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*) 22.panta pirmajai daļai nodokļu administrācijas ierēdnim (darbiniekam) ir aizliegts izpaust par nodokļu maksātāju bez viņa piekrišanas jebkādu informāciju, kas šim ierēdnim (darbiniekam) kļuvusi zināma, pildot dienesta (darba) pienākumus.

Minētajam aizliegumam normā ir paredzēti arī izņēmumi.

Savukārt likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.panta septītā daļa noteic, ka persona, kas izpaudusi konfidenciālo informāciju par nodokļu maksātāju, tiek saukta pie likumos noteiktās atbildības.

Tādējādi Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošā konfidenciālā informācija tiek aizsargāta ar likumu.

[4] Pieteicēja SIA "SS" vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, norādot tādus pašus argumentus kā sūdzībā (*sk. šā lēmuma 2.punktu*).

Pieteicēja uzskata, ka arī Lēmuma pamatojumā nav norādīts konkrēts datu apstrādes mērķis un attiecīgi tam nepieciešamais datu apjoms.

Pieteicēja argumentē, ka personas datu apstrādes principi ir definēti Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.pantā, kur cita starpā ir noteikts arī pienākums personas datus apstrādāt likumīgi, godprātīgi un datu subjektam pārredzamā veidā. Izdodot Informācijas pieprasījumu, Valsts ieņēmumu dienests šos principus nav ievērojis. Informācijas pieprasījumā un Lēmuma pamatojumā nav norādīts Valsts ieņēmumu dienesta iecerētās informācijas apstrādes konkrēts ietvars (nolūks) un nepieciešamās informācijas apjoms (datu minimizēšana). Valsts ieņēmumu dienests kā pārzinis ir atbildīgs par datu apstrādes atbilstību Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punktam (pārskatatbildība). Valsts pārvaldes iestādei informācijas pieprasījumā būtu jāietver skaidri definēti kritēriji, pēc kuriem atlasīt iestādei nepieciešamo informāciju par konkrētu, identificējamu personu loku.

[5] Administratīvajā rajona tiesa ar 2019.gada 21.maija spriedumu noraidīja pieteicējas SIA "SS" pieteikumu. Pirmās instances tiesa būtībā piekrita Valsts ieņēmumu dienesta argumentācijai (*sk. šā lēmuma 3.punktu*), ka nodokļu administrācijai nevar būt nekādi ierobežojumi

pieklūt jebkāda apjoma informācijai par ikvienu personu, ja vien attiecīgā informācija nav uzskatāma par neatbilstošu nodokļu administrēšanas mērķiem. Administratīvā rajona tiesa atzina, ka pieteicējai nav pamata apšaubīt, vai Valsts ieņēmumu dienesta pieprasītā informācija attiecas uz nodokļu maksātājiem, vai tā tiks izmantota nodokļu aprēķināšanas vajadzībām. Informācija nepieciešama neregistrētas saimnieciskās darbības identificēšanai. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Vispārīgās datu aizsardzības regulas normas attiecas uz pieteicēju kā uz pakalpojuma sniedzēju, nevis uz Valsts ieņēmumu dienestu.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 21.maija spriedumu pieteicēja SIA "SS" iesniedza apellācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos iebildumus.

[6.1] Pieteicēja SIA "SS" uztur sūdzībā un pieteikumā norādītos argumentus (*sk. šā lēmuma 2. un 4.punktu*), uzskatot, ka pirms Informācijas pieprasījuma izdošanas Valsts ieņēmumu dienestam bija pienākums izdarīt lietderības apsvērumus par pieprasāmās informācijas apjomu, kā arī bija jāievēro samērīguma princips.

[6.2] Vispārīgās datu aizsardzības regulas normas attiecas ne tikai uz pakalpojumu sniedzējiem, bet arī uz valsts pārvaldes iestādēm. Atbilstoši Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktajām prasībām par datu pārzini jāuzskata gan pieteicēja, kuras rīcībā ir klientu personas dati, gan arī Valsts ieņēmumu dienests, kurš attiecīgos personu datus iegūst, pamatojoties uz Informācijas pieprasījumu.

[6.3] Izdodot Informācijas pieprasījumu, Valsts ieņēmumu dienestam jāievēro Administratīvā procesa likumā un Vispārīgās datu aizsardzības regulā noteiktās prasības, jo tās uz nodokļu administrāciju attiecas tieši tāpat kā uz jebkuru citu pārzini.

Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās nav paredzēti izņēmumi, kas noteiktu, ka uz valsts pārvaldes iestādi neattiecas regulā noteiktās prasības un ka iestāde drīkst veikt personu datu apstrādi pēc saviem ieskatiem.

[6.4] Pieteicēja uzskata, ka izskatāmajā lietā jāpiemēro Vispārīgās datu aizsardzības regulas normas. Pieteicēja ir pieteikusi lūgumu uzdot prejudiciālos jautājumus Eiropas Savienības Tiesai par Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu interpretāciju.

[6.5] Nodokļu administrācija, izdodot Informācijas pieprasījumu, ir pārkāpusi samērīguma principu, jo tiek pieprasīti ievērojama apjoma dati katru mēnesi (faktiski visa informācija par sadaļu "Vieglie auto") par neierobežotu sludinājumu skaitu, nenorādot konkrētus nodokļu maksātājus, pret kuriem būtu uzsākta pārbaude nodokļu jomā. Informācijas pieprasījumā nav norādīts termiņš, līdz kuram pieteicējai ir pienākums iesniegt Valsts ieņēmumu dienestam Informācijas pieprasījumā minēto informāciju.

[7] Rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību Valsts ieņēmumu dienests atsaucas uz likuma “Par nodokļiem un nodevām” 15.panta sestajā daļā (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*) noteikto, ka interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojuma sniedzējam ir pienākums pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma sniegt tā rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri, izmantojot interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojumus, izvietojusi sludinājumus, un par to izvietotajiem sludinājumiem.

II

Piemērojamās tiesību normas

[8] Lietā ir strīds par piemērojamajām tiesību normām un par piemērojamo tiesību normu interpretāciju, kā arī par to, vai Valsts ieņēmumu dienesta izdotajā Informācijas pieprasījumā un Lēmuma pamatojumā ietvertais juridiskais pamatojums attaisno ar pārsūdzēto administratīvo aktu pieteicējai SIA “SS” uzlikto pienākumu. Valsts ieņēmumu dienests uzskata, ka pārsūdzētā Lēmuma saturu nevar ietekmēt Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktās prasības. Savukārt pieteicēja SIA “SS” uzskata, ka Valsts ieņēmumu dienests, izdodot Informācijas pieprasījumu, ir pārkāpis Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības.

[9] Saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas preambulas 1.punktu fizisku personu aizsardzība attiecībā uz personas datu aizsardzību ir pamattiesības. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“harta”) 8.panta 1.punkts un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 16.panta 1.punkts paredz, ka ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.

Atbilstoši Vispārīgās datu aizsardzības regulas preambulas 31.punktam publiskas iestādes, kam personas datus izpauž saskaņā ar juridisku pienākumu, lai tās varētu pildīt savus oficiālos uzdevumus, piemēram, nodokļu iestādes un muitas dienesti, finanšu izmeklēšanas vienības, neatkarīgas administratīvās iestādes, vai finanšu tirgus iestādes, kuras atbild par vērtspapīru tirgu regulējumu un uzraudzību, nebūtu jāuzskata par saņēmējām, ja tās saņem personas datus, kas ir vajadzīgi, lai veiktu konkrētu izmeklēšanu vispārējās interesēs, saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem. Publisko iestāžu nosūtītiem informācijas pieprasījumiem vienmēr vajadzētu būt rakstiskiem, motivētiem un neregulāriem, un tiem nebūtu jāattiecas uz visu kartotēku kopumā vai jārada kartotēku savstarpēji savienojumi. Personas datu apstrādei, ko veic minētās publiskās iestādes, būtu jāatbilst piemērojamajiem datu aizsardzības noteikumiem saskaņā ar apstrādes nolūkiem.

Vispārīgās datu aizsardzības regulas 4.panta 7.punkts noteic, ka pārzinis ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus; ja šādas apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos.

Atbilstoši Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punktam personas dati tiek apstrādāti likumīgi, godprātīgi un datu subjektam pārredzamā veidā (likumīgums, godprātība un pārredzamība), tiek vākti konkrētos, skaidros un leģitīmos nolūkos, un to turpmāku apstrādi neveic ar minētajiem nolūkiem nesavietojamā veidā, ir adekvāti, atbilstīgi un ietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos (datu minimizēšana).

Saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 2.punktu pārzinis ir atbildīgs par atbilstību 1.punktam un to var uzskatāmi parādīt (pārskatatbildība).

Vispārīgās datu aizsardzības regulas 6.panta 1.punktā cita starp ir noteikts, ka apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu un apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras.

Atbilstoši tā paša panta 2.punktam dalībvalstis var paturēt spēkā vai ieviest konkrētākus noteikumus, lai šīs regulas noteikumu piemērošanu pielāgotu attiecībā uz apstrādi, ko veic, lai ievērotu 1. punkta c) un e) apakšpunktu, nosakot precīzāk konkrētas prasības apstrādei un citus pasākumus, ar ko nodrošina likumīgu un godprātīgu apstrādi, tostarp citās konkrētās apstrādes situācijās, kas paredzētas IX nodaļā.

Saskaņā ar 6.panta 3.punkta a) un b) apakšpunktu šā panta 1. punkta c) un e) apakšpunktā minēto apstrādes pamatu nosaka ar Savienības tiesību aktiem vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami pārzinim.

Apstrādes nolūku nosaka minētajā juridiskajā pamatā vai – attiecībā uz 1. punkta e) apakšpunktā minēto apstrādi – tas ir vajadzīgs, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras. Minētajā juridiskajā pamatā var būt ietverti konkrēti noteikumi, lai pielāgotu šīs regulas noteikumu piemērošanu, cita starpā vispārēji nosacījumi, kas reglamentē pārziņa īstenošanu apstrādes likumību; apstrādājamo datu veidi; attiecīgie datu subjekti; vienības, kurām personas dati var tikt izpausti, un mērķi, kādiem tie var tikt izpausti; apstrādes nolūka ierobežojumi; glabāšanas termiņi; un apstrādes darbības un apstrādes procedūras, tostarp pasākumi, lai nodrošinātu likumīgu un godprātīgu apstrādi, piemēram, citās konkrētās datu apstrādes situācijās, kas paredzētas IX nodaļā. Savienības vai dalībvalsts tiesību akti atbilst sabiedrības interešu mērķim un ir samērīgi ar izvirzīto leģitīmo mērķi.

Vispārīgās datu aizsardzības regulas 23.panta 1.punkta e) apakšpunkts noteic, ka saskaņā ar Eiropas Savienības vai dalībvalsts tiesību

aktiem, kas piemērojami datu pārzinim vai apstrādātājam, ar leģislatīvu pasākumu var ierobežot to pienākumu un tiesību darbības jomu, kas paredzēti 12.-22.pantā un 34.pantā, kā arī 5.pantā, ciktāl tā noteikumi atbilst 12.-22.pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem, – ja ar šādu ierobežojumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība un tas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai garantētu citus svarīgus Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus, jo īpaši Savienībai vai dalībvalstij svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses, tostarp monetāros, budžeta un nodokļu jautājumus, sabiedrības veselību un sociālo nodrošinājumu.

III

Apstākļi, kas liek šaubīties par Eiropas Savienības tiesību aktu interpretācijas pareizību

[10] Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.pantā 2016.gada 23.novembrī veikti grozījumi, kas stājās spēkā 2017.gada 1.janvārī, likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.pantu papildinot ar sesto daļu.

Pārsūdzētais administratīvais akts tiek pamatots ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 15.panta sesto daļu (*redakcijā, kas bija spēkā Informācijas pieprasījuma izdošanas brīdī*), kas noteica, ka interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojuma sniedzējam ir pienākums pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma sniegt tā rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri, izmantojot interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojumus, izvietojuši sludinājumus, un par to izvietotajiem sludinājumiem.

No likuma grozījumu anotācijas var secināt, ka ir izdarīti samērīguma apsvērumi arī no datu aizsardzību regulējošo normatīvo aktu viedokļa. Anotācijā ir norādīts, ka, lai Valsts ieņēmumu dienests varētu identificēt neregistrētu saimniecisko darbību internetā, ir nepieciešams uzlikt pienākumu sludinājumu pakalpojumu, mobilās lietotnes pakalpojumu sniedzējiem un maksājumu karšu darījumu apstrādes uzņēmuma pakalpojumu sniedzējiem izsniegt nodokļu administrācijai to rīcībā esošos vai glabātos cita nodokļu maksātāja saimnieciskās darbības datus. Regulējums, dodot Valsts ieņēmumu dienestam tiesības pieprasīt informāciju no interneta sludinājumu ieviešanas pakalpojumu, maksājumu pakalpojumu un mobilās lietotnes pakalpojumu sniedzējiem, ir samērīgs arī no datu aizsardzību regulējošo normatīvo aktu viedokļa. Fizisko personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību, attiecībā uz fiziskās personas datu apstrādi aizsargā Fizisko personu datu aizsardzības likums. Minētās tiesības izriet no Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96.panta, kas noteic, ka ikvienai personai ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Savukārt Satversmes 116.pants noteic, ka

šīs tiesības var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Likumprojektā ietvertais regulējums ir vērsts uz leģitīma mērķa – sabiedrības labklājības veicināšana – sasniegšanu. Cīņa pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas palielina budžeta ieņēmumus, kā arī uzlabo uzņēmējdarbības vidi. Turklāt, pieprasot informāciju no likumprojektā noteiktajiem subjektiem, Valsts ieņēmumu dienests varēs iegūt informāciju, kādu, ņemot vērā digitālās ekonomikas darbības principus (piemēram, noteiktu subjektu rīcībā digitālā formā tiek uzglabāta informācija par citu nodokļu maksātāju tirdzniecību internetā vai par naudas summām, kuras saņemtas, tirgojot preces vai sniedzot pakalpojumus digitālā vidē), parasti nav iespējams iegūt, izmantojot citu, mazāk ierobežojošu līdzekli. Savukārt informācijas apjoms, ko saņems Valsts ieņēmumu dienests, nebūs lielāks, kā nepieciešams leģitīma mērķa sasniegšanai. Informācija, kas tiks saņemta no mobilo lietotņu pakalpojumu sniedzējiem un no interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojumu sniedzējiem būs tāda, kas nepieciešama saimnieciskās darbības veicēja identificēšanai un, tāpat kā informācija, kas tiks pieprasīta no maksājumu pakalpojumu sniedzēja, saturēs datus par nodokļu maksātāju saimniecisko darbību, nevis par privātu dzīvi. Ievērojot minēto, labums, ko gūs sabiedrība, būs lielāks kā privātpersonu tiesību ierobežojums, līdz ar to likumprojektā ietvertais regulējums ir samērīgs. Uz šā lēmuma pieņemšanas brīdi likuma “Par nodokļiem un nodevām” 15.panta sestā daļa noteic, ka interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma saņemšanas ir pienākums sniegt tā rīcībā esošo informāciju par izvietotajiem sludinājumiem un to izvietotajiem (sludinājumu iesniedzējiem). Valsts ieņēmumu dienesta informācijas pieprasījuma apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

Tādējādi šobrīd tiesību norma vairs neidentificē konkrētu personu loku, proti, ka interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam jāsniedz informācija par *nodokļu maksātājiem*, kuri, izmantojot interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojumus, izvietojusi sludinājumus, un par to izvietotajiem sludinājumiem.

Lietā nav strīda, ka Valsts ieņēmumu dienesta informācijas pieprasījuma izpilde ir nedalāmi saistīta ar personas datu apstrādi.

Nav strīda arī par to, ka Valsts ieņēmumu dienestam ir tiesības iegūt tādus interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzēja rīcībā esošos datus, kas nepieciešami konkrētu nodokļu administrēšanas pasākumu veikšanai. Pieteicēja SIA “SS” piekrīt sniegt nodokļu administrācijai nepieciešamo informāciju, ja pieprasījums tiks noformēts atbilstoši Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktajām prasībām.

Tādējādi pastāv strīds par to, kādā apjomā Valsts ieņēmumu dienests drīkst pieprasīt informāciju, vai šis pieprasītās informācijas apjoms

var būt neierobežots. Turklāt no lietā esošā Informācijas pieprasījuma izriet, ka visa informācija sniedzama līdz katra mēneša 3.datumam, neparedzot informācijas sniegšanas beigu termiņu.

Strīds ir arī par to, kādai informācijai būtu jābūt iekļautai informācijas pieprasījumā, ņemot vērā, ka iestāžu darbībai, kas ir saistīta ar personas datu apstrādi Vispārīgā datu aizsardzības regulas 4.panta 2.punkta izpratnē, ir jāievēro Eiropas Savienības tiesiskais regulējums attiecībā uz šo datu aizsardzību (*sk. Eiropas Savienības Tiesas 2019.gada 16.janvāra sprieduma lietā C-496/17 53.punktu*).

Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sestā daļa nenoteic informācijas pieprasījuma saturu. Valsts ieņēmumu dienests argumentē, ka tam ir nepieciešama visa informācija par visiem datu subjektiem. Nodokļu administrācija būtībā vēlas veikt nepārtrauktu un visaptverošu kontroli, lai konstatētu, vai gadījumā netiek slēpti darījumi, vai netiek veikta neregistrēta uzņēmējdarbība, vai būs nepieciešams veikt konkrētus nodokļu administrēšanas pasākumus.

No iepriekš minētās likuma grozījumu anotācijas būtu jāsecina, ka jau ir veikti samērīguma apsvērumi, raugoties no datu aizsardzību regulējošo normatīvo aktu viedokļa, taču, ievērojot Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības (*sk. šā lēmuma 9.punktu*), ir konstatējamas pretrunas.

[11] Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu interpretācijas jautājumi tādā kontekstā, kādā pastāv strīds izskatāmajā lietā, nav padziļināti analizēti. Nav šaubu par to, ka Informācijas pieprasījumā norādītās informācijas apstrāde var skart plaša personu loka (Informācijas pieprasījumā personas nav identificētas) pamattiesības, tādēļ attiecīgā datu apstrāde nedrīkst notikt pretēji Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu prasībām. No lietā esošā Informācijas pieprasījuma var konstatēt, ka tā pamatojums ir trūcīgs (*sk. šā lēmuma 1.punktu*), kuru nedaudz kompensē Lēmumā ietvertais pamatojums (*sk. šā lēmuma 3.punktu*). Nav izdarāms viennozīmīgs secinājums par to, ka šāds Informācijas pieprasījums varētu tikt atzīts par pienācīgi motivētu un neregulāru un ka tas neattiecas uz visu informāciju sadaļā "Vieglie auto", jo nodokļu administrācija būtībā vēlas veikt nepārtrauktu un visaptverošu monitoringu.

Administratīvajai apgabaltiesai ir radušās šaubas par to, vai Valsts ieņēmumu dienesta iecerētā personas datu apstrāde var tikt atzīta par atbilstošu piemērojamajiem datu aizsardzības noteikumiem saskaņā ar apstrādes nolūkiem Vispārīgās datu aizsardzības regulas preambulas 31.punkta izpratnē.

Izskatot administratīvo lietu, jānoskaidro, vai personu datu apstrāde tiek veikta datu subjektiem pārredzamā veidā, vai Informācijas pieprasījumā norādītā informācija pieprasīta konkrētos, skaidros un leģitīmos nolūkos, vai personu datu apstrāde tiek veikta tikai tādā apjomā,

kas patiešām nepieciešams Valsts ieņēmumu dienesta funkciju izpildei (datu minimizēšana) Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punkta izpratnē.

Lai pārbaudītu minētos apstākļus, nepieciešams korekti interpretēt Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības izskatāmajā lietā konstatēto apstākļu kontekstā. Normatīvajos aktos nav konkrēti definēti kritēriji, pēc kuriem jāveic izvērtējums, vai pārzinis ir pienācīgi nodrošinājis atbilstību Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punktam (pārskatatbildība). Latvijas Republikā spēkā esošie normatīvie akti nesatur konkrētākus noteikumus par Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu piemērošanas jautājumiem attiecībā uz tādu personas datu apstrādi, kāda konstatējama izskatāmajā lietā. Līdz ar to ir nepieciešams definēt kritērijus, pēc kuriem jāveic izvērtējums, vai ar Valsts ieņēmumu dienesta izdoto Informācijas pieprasījumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība, vai lietā esošais Informācijas pieprasījums var tikt atzīts par demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamu un samērīgu, lai garantētu svarīgus Eiropas Savienības un Latvijas sabiedrības interešu mērķus budžeta un nodokļu jautājumos.

Jāņem vērā, ka Valsts ieņēmumu dienesta izdotajā Informācijas pieprasījumā nav ietverta norāde par “konkrētu izmeklēšanu”, ko veic Valsts ieņēmumu dienests Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu izpratnē.

Valsts ieņēmumu dienesta izdotajā Informācijas pieprasījumā netiek prasīta informācija par atsevišķiem datu subjektiem, bet tiek prasīta informācija par visiem datu subjektiem, kuri ir ievietojusi sludinājumu portāla sadaļā “Vieglie auto”, turklāt tiek pieprasīta visa minētā informācija līdz katra mēneša 3.datumam (pieteicējai ir jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestam visa informācija par iepriekšējā mēnesī publicētajiem sludinājumiem).

Ņemot vērā minēto, Administratīvajai apgabaltiesai ir radušās šaubas par to, vai šāda valsts pārvaldes iestādes rīcība var tikt atzīta par atbilstošu Vispārīgās datu regulas normās noteiktajām prasībām.

[12] Lemjot jautājumu par vēršanos Eiropas Savienības Tiesā, lai uzdotu prejudiciālos jautājumus, Administratīvā apgabaltiesa ņēma vērā:

1) pastāvošās šaubas par Vispārīgās datu aizsardzības regulas interpretācijas pareizību;

2) Eiropas Savienības tiesību aktu pareizas interpretācijas nozīmīgumu tiesību normu vienveidīgā piemērošanā dalībvalstīs;

3) konkrēti definētu kritēriju, pēc kuriem jāveic izvērtējums, vai pārzinis ir pienācīgi nodrošinājis datu apstrādes (tostarp arī informācijas iegūšanas) atbilstību Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu prasībām, trūkums;

4) Eiropas Savienības Tiesas interpretācija ir izšķiroša administratīvās lietas Nr.A420308318 pareizā un taisnīgā izspriešanā.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pastāv tiesisks pamats Administratīvā procesa likuma 104.¹ pantā noteiktajā kārtībā uzdot prejudiciālos jautājumus Eiropas Savienības Tiesai.

[13] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 273.panta 5.punktā noteiktajam tiesvedība lietā ir apturama līdz Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā nolēmuma spēkā stāšanās dienai.

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pantu, Administratīvā procesa likuma 104.¹ pantu, 273.panta 5.punktu un 275.panta 7.punktu, Administratīvā apgabaltiesa

nolēma

Uzdot prejudiciālos jautājumus Eiropas Savienības Tiesai:

1. Vai Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības būtu jāinterpretē tādējādi, ka nodokļu administrācijas izdotam informācijas pieprasījumam, kāds konstatējams izskatāmajā lietā un ar kuru tiek pieprasīts sniegt ievērojama apjoma personas datus saturošu informāciju, jābūt atbilstošam Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās (tostarp 5.panta 1.punktā) noteiktajām prasībām?
2. Vai Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības būtu jāinterpretē tādējādi, ka nodokļu administrācija drīkst atkāpties no Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punktā noteiktā pat tad, ja šādas tiesības nodokļu administrācijai nav piešķirtas ar Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem?
3. Vai, interpretējot Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības, ir saskatāms leģitīms mērķis, kas attaisno ar tādu informācijas pieprasījumu, kāds konstatējams izskatāmajā lietā, uzlikto pienākumu iesniegt visus pieprasītos datus neierobežotā apjomā un termiņā, neparedzot informācijas pieprasījuma izpildes beigu termiņu?
4. Vai, interpretējot Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības, ir saskatāms leģitīms mērķis, kas attaisno ar tādu informācijas pieprasījumu, kāds konstatējams izskatāmajā lietā, uzlikto pienākumu

iesniegt visus pieprasītos datus, neraugoties uz to, ka informācijas pieprasījumā nav norādīts (nepilnīgi norādīts) informācijas sniegšanas mērķis?

5. Vai, interpretējot Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktās prasības, ir saskatāms legītīms mērķis, kas attaisno ar tādu informācijas pieprasījumu, kāds ir konstatējams izskatāmajā lietā, uzlikto pienākumu iesniegt visus pieprasītos datus, neraugoties uz to, ka faktiski tas attiecas uz pilnīgi visiem datu subjektiem, kuri ir ievietojuši sludinājumus portāla sadaļā „Vieglie auto”?
6. Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai nodokļu administrācija kā pārzinis pienācīgi nodrošina datu apstrādes (tostarp arī informācijas iegūšanas) atbilstību Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktajām prasībām?
7. Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai tāds informācijas pieprasījums, kāds konstatējams izskatāmajā lietā, ir pienācīgi motivēts un neregulārs?
8. Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai personu datu apstrāde tiek veikta nepieciešamajā apjomā un veidā, kas ir savietojams ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas normās noteiktajām prasībām?
9. Pēc kādiem kritērijiem būtu jāveic pārbaude, lai noskaidrotu, vai nodokļu administrācija kā pārzinis nodrošina datu apstrādes atbilstību Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punktā noteiktajām prasībām (pārskatatbildība)?

Apturēt tiesvedību lietā, līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

R.Paegle

Tiesnese

I.Kaļiņina

Tiesnese

M.Osmane

KOPIJA PAREIZA
Administratīvās apgabaltiesas
kancelejas vadītājas vietniece

Ausekle N. Ausekle

Rīgā, 2020. g. 31. maijā